

T. B. M. M. (S. Sayısı : 13)

İzmir Milletvekili Akın Gönen'in, 24.5.1983 Tarih ve 2828 Sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanununa Bir Ek Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifi ve Sağlık ve Sosyal İşler; Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (2/5)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

17 nci Dönemde Başkanlığınıza sunduğum ve hükümsüz sayılan teklifler arasında olan 2/460 numaralı 24.5.1983 tarih ve 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanununa Bir Ek Madde Eklenmesi Hakkında Kanun teklifimi yeniliyorum.

Gereği için arz olunur.

Saygılarımla.

Akın Gönen

İzmir

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

24.5.1983 Tarih ve 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanununa Bir Ek Madde Eklenmesi Hakkında Kanun teklifim ilişiktedir.

Gereği için arz olunur.

Saygılarımla.

Akın Gönen

Niğde

GENEL GEREKÇE

Anayasamızda da belirtildiği üzere Aile Türk toplumunun temelidir.

Devlet, ailenin huzur ve refahı ile özellikle ananın ve çocukların korunması için gerekli tedbirleri alır.

Yine Devlet, korunmaya muhtaç çocukların topluma kazandırılması için her türlü tedbirleri alır. Bu amaçlarla gerekli teşkilat ve tesisleri kurar veya kurdurur.

Anayasanın bu düzenlemelerinden dolayı Devlet kendisine düşen görevleri yerine getirebilmek için 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanununu çıkarmış ve bunun için gerekli teşkilatı kurmuştur. Bu Kanunun genel amacı,

korunmaya muhtaç durumda bulunan ana veya babasız, ana veya babası veya her ikisinde belli olmayan, ana veya babası veya her ikisi tarafından terkedilen, ana veya babası tarafından ihmal edilip; fuhuş, dilencilik, alkollü içkileri veya uyuşturucu maddeleri kullanma gibi her türlü sosyal tehlikelere ve kötü alışkanlıklara karşı savunmasız bırakılan ve başıboşluğa sürüklenen çocuğu, korumak, bakım ve eğitimini sağlamak ve meslek sahibi yapmaktır.

Ülkenin geleceğini oluşturan bu çocukların korunması ve topluma yararlı birer fert olarak yetiştirilmesi Devletin görevidir. Bu çocuklarda ailenin yerini ve görevini Devlet almaktadır.

Devlet tıpkı bir aile gibi çocuğun bakım ve eğitimini üzerine almakta, bu çocuklara sıcak güvenli bir aile ortamı vermeye çalışmakta, kendi kendilerine yetebilen insanlar haline getirmeyi amaçlamaktadır. Devletin bu yoldaki çabalarının sonucu ulaşması, çocuk reşit olup, Devlet bakımından uzaklaştığında da güvenli bir ortamın sağlanması ile mümkün olabilecektir.

Her ne kadar Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 70 nci maddesinde her Türkün, kamu hizmetlerine girme hakkına sahip olduğu belirtildikten sonra hizmete alınmada, görevin gerektirdiği niteliklerden başka hiçbir ayırım gözetilemeyeceği belirtilmekte ise de; yine Anayasanın «Temel Hak ve Hürriyetlerin Sınırlanması» başlıklı 13 üncü maddesinde, temel hak ve hürriyetlerin kamu yararı amacıyla Anayasanın sözüne ve ruhuna uygun olarak kanunla sınırlanabileceği belirtilmiştir. Teklifimizde kamu yararının yanı sıra toplumsal yararın da bulunduğu bir gerçektir.

MADDE GEREKÇESİ

Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü tarafından bakılan ve korunan çocukların, yasaya göre; öğrenimlerini ve 18 yaşlarını tamamladıktan sonra yurtlarda barınmaları mümkün bulunmamaktadır. Öğrenimlerini tamamlamamış çocukların korunma kararları 18 yaşından sonra da uzatılabilmektedir. Yetiştirme yurtlarında barındırılması gereken çocuk sayısı çok fazladır. Koruma kararı kalkmış çocukların mümkün olabildiğince bir işe yerleştirilmeleri için çaba harcanmaktadır. Ancak ilgililerin tek başına çabaları yeterli olmamaktadır. Her çocuğun güvenli bir işe yerleştirilmesi yasal düzenleme ile mümkün olabilecektir. Çünkü bu çocukların kurumdan ayrılana kadar tanıdıkları tek çevre, tek dayanakları kurum dolayısıyla Devlettir. Kendilerine yardımcı olacak yakınları bulunmamaktadır. Bu yaştaki gençlerin güvene ihtiyacı vardır. Devlet bu çocukları o güne kadar bakıp gözetmiştir. Çocuklar iş bulunamadan kurumdan uzaklaşmaları halinde psikolojik çöküntüye uğrayacaklar, çaresizliğe düşeceklerdir. Bu durumdan yararlanıp; çocukları doğru olmayan yollara itebilecek insanlar da olabilecektir. Eğer bu çocuklar korunma kararı kalktıktan sonra bir işe yerleştirilemezse, Devletin o güne kadar harcadığı emek de yerini bulmamış, boşa gitmiş olacaktır. Korunma ka-

rarları kalktıktan sonra, iş bulamama tehlikesi, bu çocukları yurtlarda kaldıkları süre içerisinde de korkutmakta güvensizlik doğurmaktadır. Böyle bir yasal düzenleme çocuklara geleceğe güvenle bakma ve daha sağlıklı bir gençlik dönemi geçirme imkânı verecektir.

Aynı yaştaki, ailesi olan çocukların bakımı 18 yaşından sonra ailelerince sürdürülmektedir. Bir yurt çocuğunun kurumdan ayrıldıktan sonra iş bulamaması, kendi varlığını devam ettirecek parayı kazanamaması, ailesi olan çocuğun iş bulamamasından daha vahim sonuçlar doğurur. İşte bu sonuçların önlenmesi için böyle bir yasal düzenleme şarttır.

Ek maddenin ikinci fıkrasının gerekçesi; Genel Müdürlüğün çocukların işe yerleştirilmelerinde yardımcı olması; çocukların durumunu 18 yaşından sonra da izleme olanağına, sahip olması ve bu çocuklar için tanınan bu hakkın başkaları tarafından kullanılmasına engel olunmasıdır.

Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonu Raporu

Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

11 . 2 . 1988

Esas No. : 2/5

Karar No. : 2

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Yüksek Başkanlıkça 22.1.1988 tarihinde Komisyonumuza havale edilen, «İzmir Milletvekili Akın Gönen'in 24.5.1983 tarih ve 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanununa Bir Ek Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifi» Komisyonumuzun 11.2.1988 tarihli 2 nci Birleşiminde; Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Bülent Akarcalı, Bakanlık ve Kurum yetkililerinin de katılımıyla incelenip görüşülmüştür.

Komisyonumuza katılan üyelerimizin ittifakıyla teklifin tümü uygun bulunmuş ve teklifte yapılan değişiklikler aşağıda gösterilmiştir.

Teklif ile 2828 sayılı Kanuna eklenen madde ilk madde olduğundan madde «EK MADDE» olarak mütalaa edilmiştir.

Komisyonumuzda yapılan görüşmeler sonucu maddenin birinci fıkrasında yer alan «657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabi personele ait» ibaresi, teklifin gerekçesinde belirtilen amaca ulaşmak için kâfi gelmeyeceği göz önünde bulundurulacak, kapsamı genişletecek şekilde «hangi statüde olursa olsun, Devlet personeline ait» şeklinde değiştirilmiş ve ilgili Bakanlığın adı açık olarak yazılmıştır. Bu anlayışa uygun olarak da «memuriyet» ibaresi metinden çıkartılmıştır.

İkinci fıkrada ise «Bu çocuklar» ibaresi «Bu madde hükmünden yararlanmak» şeklinde değiştirilmiş ve 1 inci madde değişik bu şekliyle kabul edilmiştir.

Teklifin 2 ve 3 üncü maddeleri Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Raporumuz havalesi gereği Plan ve Bütçe Komisyonuna gönderilmek üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkanvekili
<i>Mustafa Balcılar</i>	<i>Burhan Kara</i>
Eskişehir	Giresun
Kâtip	Üye
<i>M. Rauf Ertekin</i>	<i>Hamdi Özsoy</i>
Kütahya	Afyon
Üye	Üye
<i>Yaşar Eryılmaz</i>	<i>Mehmet Özalp</i>
Ağrı	Aydın
Üye	Üye
<i>Ahmet Küçükkel</i>	<i>Nizamettin Özdoğan</i>
Elazığ	Elazığ
İmzada bulunamadı	
Üye	Üye
<i>Mehmet Akdemir</i>	<i>İ. Hakkı Önal</i>
Gaziantep	İstanbul
Üye	Üye
<i>Halil Çulhaoğlu</i>	<i>Kerem Güneş</i>
İzmir	Kars
Üye	Üye
<i>Ömer Türkçakal</i>	<i>Cemal Alişan</i>
Kocaeli	Samsun
Üye	Üye
<i>Ömer Günbulut</i>	<i>Kâzım Özev</i>
Sivas	Tokat
Üye	
<i>İbrahim Çebi</i>	
Trabzon	

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Plan ve Bütçe Komisyonu

Esas No. : 2/5

Karar No. : 4

17 . 2 . 1988

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Izmir Milletvekili Akın Gönen tarafından hazırlanıp, 22.1.1988 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve ön havalesi uyarınca Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonunda görüşüldükten sonra 12.2.1988 tarihinde Komisyonumuza havale edilen «24.5.1983 Tarih ve 2828 Sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanununa Bir Ek Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifi» Komisyonumuzun 17.2.1988 tarihli 4 üncü birleşiminde Hükümet temsilcileri ve teklif sahibinin de katılımıyla incelenip görüşüldü.

Teklifin tümü üzerinde yapılan görüşmelerde; değişiklik yerinde ve olumlu bulunmakla birlikte; öngörülen serbest kadro mevcütlerinin binde biri nispetinin yetersiz olduğu, Yetiştirme Yurtlarından ayrılan çocuklara iş bulana kadar barınabilecekleri bir yerin temin edilmesi, Yurtlardaki personel sayısının ve malî imkânlarının artırılması, çocukların mutlaka bir sanat sahibi olacak şekilde yetiştirilerek, daha kolay iş bulmalarının sağlanması hususunda görüş ve önerilerde bulunuldu.

Yukarıda değinilen konulara Hükümetçe aydınlatıcı ve tamamlayıcı bilgiler verildikten sonra, Teklifin tümü benimsenerek, Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonu Metni esas alınmak suretiyle maddelerinin görüşülmesine geçildi.

2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanununa bir Ek Madde Eklenmesini öngören Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonu metninin 1 inci maddesinin 1 inci fıkrasında yer alan «Devlet kadrolarına ait» ibaresi uygulamada yanlış veya hatalı yorumlara meydan verebileceği gerekçesiyle madde metninden çıkarılmak suretiyle ve aynı fıkranın sonunda yer alan «binde biri nisbetindeki kısmını ayırmaya ve bu çocuklar arasında yapılacak giriş sınavlarında başarılı olanlar arasından atama yapmaya mecburdurlar.» ibaresi, kanun tekniğine uygunluğu sağlamak amacıyla «binde biri nispetindeki kısmı ayrılarak bu çocuklar arasında yapılacak giriş sınavlarında başarılı olanlar arasından atama yapılır.» şeklinde yeniden düzenlendi ve 1 inci madde yapılan bu değişikliklerle kabul edildi.

Yürürlük ve yürütmeyi düzenleyen 2 ve 3 üncü maddeler ise aynen kabul edildi. Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan <i>Kemal Akkaya</i> Samsun	Başkanvekili <i>İlhan Aşkın</i> Bursa
Sözcü <i>İsmail Şengün</i> Denizli	Kâtip Üye <i>Kadir Demir</i> Konya
<i>Mehmet Ali Bilici</i> Adana	<i>Mehmet Deliceoğlu</i> Adıyaman
<i>Hazım Kutay</i> Ankara	<i>Fenni İslimyeli</i> Balıkesir
<i>Mehmet Seven</i> Bilecik	<i>Ünal Akkaya</i> Çorum
<i>Togay Gemalmaz</i> Erzurum	<i>Mehmet Kahraman</i> Erzurum
<i>Erol Zeytinoğlu</i> Eskişehir	<i>Abdulkadir Ateş</i> Gaziantep (Muhalefet şerhim eklidir)
<i>Abdullah Aykon Doğan</i> Isparta	<i>Mehmet Moğultay</i> İstanbul (Muhalefet şerhim eklidir)
<i>Hüsnü Okçuoğlu</i> İstanbul (Muhalefet şerhim eklidir)	<i>Ali Topuz</i> İstanbul (Muhalefet şerhim eklidir)
<i>N. Kemal Zeybek</i> İstanbul	<i>Kemal Anadol</i> İzmir (Muhalefet şerhim eklidir)
<i>Birgen Keleş</i> İzmir (Muhalefet şerhim eklidir)	<i>S. Halil Özsoy</i> Kayseri
<i>Şevki Göğüsger</i> Kırşehir	<i>Saffet Sert</i> Konya
<i>Sümer Oral</i> Manisa	<i>Cemal Seymen</i> Nevşehir (Muhalefet şerhim eklidir)
<i>Şakir Şeker</i> Sivas	<i>Enis Tütüncü</i> Tekirdağ (Muhalefet şerhim eklidir)

MUHALEFET ŞERHİ

1. Maddeye şu gerekçelerle karşıyız :

- a) Konu, iyi niyet belirtisi tek maddelik yasa teklifi ile değil, geniş kapsamlı bir kurumlaşma ile çözümlenmelidir.
- b) Kimsesiz çocuklar formal eğitim yanında üretime dönük olarak yetiştirilmelidir.
- c) Sınav zorunluluğu kaldırılmalı, idareye ayrıcalıklı davranma olanağı verilmemelidir.
- d) Konu Bakanlıklar arası (ilgili) koordinasyon sağlanmadan komisyona getirilmiştir.

Kemal Anadol
İzmir

Mehmet Moğultay
İstanbul

Abdulkadir Ateş
Gaziantep

Cemal Seymen
Nevşehir

Birgen Keleş
İzmir

Hüsnü Okçuoğlu
İstanbul

Enis Tütüncü
Tekirdağ

Ali Topuz
İstanbul

İZMİR MİLLETVEKİLİ AKIN GÖNEN'İN TEKLİFİ

24.5.1983 Tarih ve 2828 Sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanununa Bir Ek Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifi

MADDE 1. — 2828 Sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanununa aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

EK MADDE — «Kamu Kurum ve Kuruluşları, reşit olana kadar S. S. Y. B. Sos-
personelerine ait serbest kadro mevcutlarının binde biri nispetindeki kısmını ayırmaya ve
korunan çocuklar için, her yılbaşındaki 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabi
personelerine ait serbest kadro mevcutlarının binde biri nisbetindeki kısmını ayırmaya ve
bu çocuklar arasında yapılacak memuriyet giriş sınavlarında başarılı olanlar arasın-
dan atama yapmaya mecburdurlar.

Bu çocuklar 18 yaşını tamamladıkları tarihten itibaren, Kamu Kurum ve Kuruluşlarına; Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü vasıtasıyla başvurmak zorundadırlar.

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

SAĞLIK VE SOSYAL İŞLER KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

24.5.1983 Tarih ve 2828 Sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanununa Bir Ek Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifi

MADDE 1. — 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanununa aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

EK MADDE 1. — Kamu Kurum ve Kuruluşları, reşit olana kadar Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü tarafından bakılan ve korunan çocuklar için, her yılbaşındaki, hangi statüde olursa olsun, Devlet kadrolarına ait serbest kadro mevcutlarının binde biri nispetindeki kısmını ayırmaya ve bu çocuklar arasında yapılacak giriş sınavlarında başarılı olanlar arasından atama yapmaya mecburdurlar.

Bu maddeden yararlanmak isteyenler, 18 yaşını tamamladıkları tarihten itibaren, Kamu Kurum ve Kuruluşlarına; Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü vasıtasıyla başvurmak zorundadırlar.

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

24.5.1983 Tarih ve 2828 Sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanununa Bir Ek Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifi

MADDE 1. — 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanununa aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

EK MADDE 1. — Kamu Kurum ve Kuruluşları, reşit olana kadar Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü tarafından bakılan ve korunan çocuklar için, her yılbaşındaki, hangi statüde olursa olsun, serbest kadro mevcutlarının binde biri nispetindeki kısmını ayrılarak bu çocuklar arasında yapılacak giriş sınavlarında başarılı olanlar arasından atama yapılır.

Bu maddeden yararlanmak isteyenler, 18 yaşını tamamladıkları tarihten itibaren, Kamu Kurum ve Kuruluşlarına; Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü vasıtasıyla başvurmak zorundadırlar.

MADDE 2. — Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonu metninin 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonu metninin 3 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.